

**Міністерство освіти і науки України**

**Харківський національний аграрний університет імені В. В. Докучаєва**

**ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ ІННОВАЦІЙНОГО  
РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СЕКТОРА ЕКОНОМІКИ  
В УМОВАХ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

**Матеріали  
II Міжнародної науково-практичної конференції  
25 жовтня 2017 р.**

**Харків - 2017**

УДК 658:338.432

**Л.М. Болдирєва, канд. екон. наук, доцент  
Полтавський національний технічний університет  
імені Юрія Кондратюка, Україна**

## **ТИПИ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ АГРОПРОДОВОЛЬЧОГО СЕКТОРА**

Агропродовольчий сектор економіки інтегрує в собі виробництво продукції сільського господарства і продовольства та його доведення до споживачів. Обмеженість ресурсів для розвитку (енергетичних, просторових, людських, технічних та ін.) обумовлює необхідність пошуку ресурсощадного варіанту функціонування, обґрунтування підходів до оцінки типів його економічного розвитку агропродовольчого сектора.

Якщо розглядати капітал у вигляді ресурсів, що використовуються у процесі виробництва агропродовольчої продукції, та користуючись методичними підходами, викладеними у монографії [1, с. 33-34], темпи економічного розвитку агропродовольчого сектору ( $T_{ep}$ ) можуть бути означені залежністю (1):

$$T_{ep} = f\left(\frac{\Delta P}{\Delta Z}\right), \quad (1)$$

де  $\Delta P$  – приріст ресурсомісткості виробництва агропродовольчої продукції – питомих витрат ресурсів (за винятком земельних) з розрахунку на одиницю виробленої продукції;

$\Delta Z$  – приріст землемісткості виробництва агропродовольчої продукції – кількості земельних угідь, що припадає на одиницю виробленої продукції.

З огляду на зазначене доцільно виділити такі напрями (типи) економічного розвитку агропродовольчого сектору економіки: 1) ресурсоєрієнтований; 2) землевитратний; 3) ресурснедостатній; 4) землеощадний.

Ресурсоєрієнтований тип економічного розвитку агропродовольчого сектору економіки, на наш погляд, має місце тоді, коли приріст ресурсомісткості виробництва агропродовольчої продукції випереджує приріст землемісткості її виробництва ( $\Delta P > \Delta Z$ ):

$$\frac{\Delta P}{\Delta Z} > 1. \quad (2)$$

Такий тип економічного розвитку агропродовольчого сектору економіки (2) характерний, зокрема, для нинішніх часів. Завдяки можливості великих (і частково середніх) підприємств агропродовольчого сектору економіки (так званих агрохолдингів) вкладати значні ресурси (нова техніка, технології, концентрація виробництва, висококваліфіковані і високомотивовані працівники) агропродовольчий сектор економіки став одним із рушіїв економіки України.

Землевитратний тип економічного розвитку агропродовольчого сектору економіки характерний для періоду, коли приріст землемісткості виробництва агропродовольчої продукції випереджає приріст ресурсомісткості її виробництва ( $\Delta Z > \Delta P$ ):

$$\frac{\Delta Z}{\Delta P} > 1. \quad (3)$$

Цей тип економічного розвитку агропродовольчого сектору економіки (3) характерний для періоду розширення землекористування (як у світі, так і на теренах України). Зокрема, загальна посівна площа сільськогосподарських культур в Україні впродовж 50-х рр. ХХ ст. неухильно зростала: у 1960 р. вона збільшилася на 9,4 % проти 1950 р. і на 2% – проти 1955 р. [2, с. 357]. Як наслідок розораність сільськогосподарських угідь у 1990 р. становила 79 %, а в окремих областях і регіонах – від 90 % до 96 % [3, с. 19].

Отже, ресурснедостатній тип економічного розвитку агропродовольчого сектору економіки характеризується зменшенням обсягів споживання ресурсів. Наприклад, це період 90-х рр. ХХ ст. – початку ХХІ ст., коли в Україні при переході до ринкового типу ціноутворення внаслідок, зокрема, диспаритету цін на промислову і сільськогосподарську продукцію темпи економічного розвитку агропродовольчого сектору економіки зменшилися.

Таким чином, землеощадний тип економічного розвитку агропродовольчого сектору економіки характерний виведенням із господарського використання земель, трансформацією сільськогосподарських угідь шляхом відведення їх для несільськогосподарських потреб. Такий тип розвитку частково характерний і для України, де з 1990 р. по 2016 р. площа сільськогосподарських земель скоротилась на 908,1 тис. га, у тому числі сільськогосподарських угідь – на 522,4 тис. га.

Список використаних джерел: 1. Гришко В.В. Енергозбереження в сільському господарстві (економіка, організація, управління) : монографія / В.В. Гришко, В.І. Перебийніс, В.М. Рабштина. – Полтава : Полтава, 1996. – 280 с. 2. Історія народного господарства Української РСР. – Т. 3, кн. 1-а / Головна ред. колегія : І.І. Лукінов (голов. ред.). – К. : Наукова думка, 1985. – 464 с. 3. Агропромисловий комплекс України: стан, тенденції та перспективи розвитку / За ред. П.Т. Саблука. – К. : ННЦ ІАЕ, 2005. – 292 с.

УДК 631. 15

**Ю.Ю. Волошин, асистент**  
**Харківський національний аграрний університет ім. В.В. Докучаєва,**  
**Україна**

## **ЕВОЛЮЦІЯ ТЕОРІЇ ФІРМИ ТА ОРГАНІЗАЦІЇ**

Проблеми економічної діяльності фірми стали розглядатися з появою і формуванням неокласичної теорії. До цього часу центром уваги економічних досліджень була діяльність підприємця. У ХVІ - ХVІІ ст. економісти описували